

XÂY DỰNG NGÀNH NGOẠI GIAO TOÀN DIỆN, HIỆN ĐẠI: THỰC TRẠNG VÀ TRIỂN VỌNG*

Nguyễn Hoài Nam**

Tóm tắt

Đại hội XIII của Đảng (tháng 1/2021) lần đầu tiên nêu chủ trương xây dựng nền ngoại giao toàn diện, hiện đại gồm ba trụ cột: đối ngoại đảng, ngoại giao nhà nước và đối ngoại nhân dân. Đây là một chủ trương mới, phản ánh sự trưởng thành của ngoại giao cách mạng Việt Nam, đồng thời cũng là yêu cầu vừa cấp bách, vừa mang tính chiến lược, lâu dài đối với công tác đối ngoại. Từ sau Đại hội XIII đến nay, tình hình trong nước và quốc tế có nhiều chuyển biến mới, sâu sắc và phức tạp, đòi hỏi ngành ngoại giao phải thích ứng và phát huy mạnh mẽ vai trò tiên phong trong kiến tạo, củng cố môi trường hòa bình, ổn định và thuận lợi cho phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Từ khóa: Xây dựng ngành, công tác Đảng, công tác cán bộ, toàn diện, chuyên nghiệp, hiện đại.

Mở đầu

Thế giới đang trải qua những biến động lớn mang tính bước ngoặt, trong đó có nhiều diễn biến mới, sâu sắc và rất phức tạp. Môi trường đối ngoại của Việt Nam đến năm 2030 dự báo sẽ tiếp tục chịu tác động đan xen của các xu thế lớn sau: (i) Trật tự quốc tế có xu hướng chuyển dịch nhanh hơn sang đa cực, đa trung tâm đi đôi với đẩy mạnh hơn phân cực về chính trị, phân tách về kinh tế - công nghệ và phân hóa về xã hội do

* Bài viết là kết quả của đề tài nhánh số 4 “Đánh giá hiện trạng ngành Ngoại giao” thuộc Chương trình nghiên cứu KH&CN trọng điểm cấp Bộ: “Xây dựng ngành ngoại giao toàn diện, hiện đại trong thời kỳ mới”, mã số CT02-BNG/24-25.

** NCS., Chánh Văn phòng Bộ Ngoại giao.

cạnh tranh chiến lược giữa các cường quốc gia ngày càng quyết liệt trên hầu hết lĩnh vực, đặc biệt là cạnh tranh chiến lược Mỹ, phương Tây và Trung Quốc, Nga; (ii) Kinh tế thế giới bước vào giai đoạn tăng trưởng chậm hơn, tiềm ẩn nhiều rủi ro, chịu tác động tiêu cực của gia tăng bảo hộ và chủ nghĩa dân tộc kinh tế, điển hình là các chính sách khó lường của Mỹ đi ngược lại xu thế tự do hóa, liên kết kinh tế quốc tế, làm xói mòn các luật lệ, chuẩn mực thương mại toàn cầu; (iii) Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ 4 (CMCN 4.0) phát triển mạnh mẽ với nhiều công nghệ cốt lõi bước vào giai đoạn bùng nổ (như trí tuệ nhân tạo - AI, dữ liệu lớn, điện toán lượng tử, Internet vạn vật, công nghệ chuỗi khối...) đang làm thay đổi sâu sắc mọi mặt đời sống xã hội và sinh hoạt quốc tế; và (iv) Các thách thức an ninh phi truyền thống ngày càng phức tạp, tiềm ẩn “nguy cơ kép” là khủng hoảng khí hậu và môi trường.¹

Việt Nam sau gần 40 năm đổi mới với cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế chưa bao giờ có được như ngày nay, chuẩn bị bước vào kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Cuộc “cách mạng” về tinh gọn bộ máy của cả hệ thống chính trị theo tinh thần Nghị quyết số 18-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương khóa XII như đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm khẳng định, là yếu tố then chốt để nâng cao hiệu năng, hiệu lực và hiệu quả của bộ máy, từ đó tạo điều kiện cho việc thực thi các chính sách phát triển kinh tế và nâng cao đời sống nhân dân; là “thời cơ vàng” để đưa đất nước phát triển bền vững và hiện đại hơn.² Ngày 24/02/2025, Chính phủ ban hành Nghị định số 28/2025/NĐ-CP quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Ngoại giao. Theo Nghị định này, cơ

¹ Vụ Chính sách đối ngoại, “Các vấn đề đặt ra với ngành ngoại giao trong bối cảnh mới của tình hình quốc tế và trong nước” (tham luận tại Hội thảo “Đánh giá thực trạng ngành ngoại giao,” Hà Nội, 23/5/2025).

² Tô Lâm, “Tổng Bí thư Tô Lâm: ‘Đây là thời cơ vàng để sắp xếp, tinh gọn bộ máy’,” *Báo Chính phủ*, 13/2/2025, <https://baochinhphu.vn/tong-bi-thu-to-lam-day-la-thoi-co-vang-de-sap-xep-tinh-gon-bo-may-102250213164125207.htm>.

cấu tổ chức của Bộ Ngoại giao đã được tinh gọn còn 25 đơn vị, đồng thời tiếp nhận chức năng, nhiệm vụ và cán bộ của Ban Đối ngoại Trung ương trước đây và một số chức năng, nhiệm vụ của Ủy ban Đối ngoại của Quốc hội.

Biến chuyển của tình hình quốc tế và sự phát triển của đất nước trong kỷ nguyên mới đang đặt ra các yêu cầu mới, cao hơn và nặng nề hơn đối với ngành ngoại giao, nhất là yêu cầu về đẩy mạnh xây dựng ngành ngoại giao toàn diện, hiện đại và chuyên nghiệp. Bài viết này khái quát lý luận, làm rõ nội hàm của ngoại giao toàn diện, hiện đại; đánh giá thực trạng ngoại giao Việt Nam hiện nay, trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp, kiến nghị về phát triển ngành ngoại giao toàn diện, hiện đại. Trong đó, trọng tâm là tăng cường xây dựng đảng trong ngành ngoại giao, hiện đại hóa nguồn nhân lực và tổ chức bộ máy, chuyển đổi số, v.v...

Cơ sở lý luận và chủ trương của Đảng về nền ngoại giao toàn diện, hiện đại

Với cách tiếp cận toàn diện (*whole-of-government/whole-of-society approach*), ngoại giao không chỉ là công việc của Bộ Ngoại giao mà của tất cả các chủ thể, tổ chức xã hội, doanh nghiệp và người dân. Nhiều nước (Xin-ga-po, Hàn Quốc, Trung Quốc...) nhấn mạnh sự liên thông giữa ngoại giao chính trị, kinh tế, văn hóa, khoa học công nghệ, an ninh truyền thống và phi truyền thống. Bên cạnh đó, các lý thuyết quản trị công mới cũng được ứng dụng trong ngoại giao, dẫn đến hình thành ngoại giao số, sử dụng công nghệ và dữ liệu như là công cụ, phương tiện quan trọng để quản trị và vận hành nền ngoại giao.

Ngoại giao hiện đại (modern diplomacy) là khái niệm được quốc tế sử dụng để phân biệt với ngoại giao truyền thống; trong đó, ngoại giao truyền thống có đặc trưng là lấy ngoại giao nhà nước làm trung tâm, chủ yếu giao thiệp với bên ngoài thông qua các hình thức và phương thức

truyền thống với trọng tâm là ngoại giao chính trị và an ninh. Ngoại giao hiện đại về cơ bản kế thừa các chức năng, phương pháp của ngoại giao truyền thống, tuy nhiên có nhiều thay đổi để thích ứng với những biến chuyển lớn về chính trị, kinh tế - xã hội, khoa học - công nghệ và môi trường. Theo đó, trong nền ngoại giao hiện đại xuất hiện các chủ thể mới, mục tiêu và chức năng mới, lĩnh vực mới, không gian mới, công cụ và phương thức mới.

Nền đối ngoại, ngoại giao toàn diện, hiện đại của Việt Nam hiện nay được xây dựng trên cơ sở lý luận và thực tiễn quốc tế và trong nước, phát triển trên nền tảng chủ nghĩa Mác Lê-nin, tư tưởng Hồ Chí Minh và bản sắc văn hóa, ngoại giao của dân tộc, đồng thời tiếp thu có chọn lọc các xu thế mới của nền ngoại giao hiện đại trên thế giới.

Trong công cuộc đổi mới, lĩnh vực hoạt động của ngoại giao Việt Nam ngày càng mở rộng. Đại hội XI của Đảng đề ra yêu cầu phối hợp chặt chẽ giữa ngoại giao chính trị với ngoại giao kinh tế và ngoại giao văn hóa.³ Báo cáo chính trị Đại hội XIII nhấn mạnh “kết hợp chặt chẽ, hiệu quả giữa kinh tế, văn hóa, xã hội, đối ngoại với quốc phòng, an ninh và giữa quốc phòng, an ninh với kinh tế, văn hóa, xã hội và đối ngoại.”⁴ *Về chủ thể và kênh đối ngoại*, Đại hội IX của Đảng đã đề ra yêu cầu “phối hợp chặt chẽ hoạt động ngoại giao của Nhà nước, hoạt động đối ngoại của Đảng và hoạt động đối ngoại nhân dân”. Đại hội XIII của Đảng đề ra chủ trương “xây dựng nền ngoại giao toàn diện, hiện đại với ba trụ cột là đối ngoại đảng, ngoại giao nhà nước và đối ngoại nhân dân”. *Về đối tượng phục vụ*, Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm (2021-2030) đề ra định hướng “xây dựng nền ngoại giao kinh tế

³ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI* (Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật).

⁴ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII* (Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật).

phục vụ phát triển, lấy người dân, địa phương và doanh nghiệp làm trung tâm phục vụ”; yêu cầu ngoại giao bảo vệ các “lợi ích chính đáng của Nhà nước, doanh nghiệp và người dân Việt Nam” trong hội nhập quốc tế. *Về địa bàn và đối tác*, Đại hội XI của Đảng lần đầu tiên đưa ra chủ trương tham gia “các cơ chế hợp tác chính trị, an ninh song phương và đa phương”. Đại hội XII đặt ra yêu cầu mới cao hơn là “chủ động và tích cực đóng góp xây dựng, định hình các thể chế đa phương”. Đến Đại hội XIII, Đảng ta đề ra chủ trương “đẩy mạnh và làm sâu sắc hơn quan hệ” với các nước láng giềng, đối tác chiến lược, đối tác toàn diện, đối tác quan trọng và bạn bè truyền thống, đồng thời tiếp tục mở rộng quan hệ hợp tác với các “lực lượng chính trị, xã hội và nhân dân các nước”; “nâng tầm đối ngoại đa phương” và yêu cầu cần phải “chủ động tham gia, tích cực đóng góp, nâng cao vai trò của Việt Nam trong xây dựng, định hình các thể chế đa phương và trật tự chính trị - kinh tế quốc tế”.

Việc hiện đại hóa công tác đối ngoại được Đảng yêu cầu thực hiện ở tất cả các lĩnh vực và các cấp. *Về tổ chức bộ máy*, Đại hội IX của Đảng đề ra yêu cầu “hoàn thiện cơ chế quản lý thống nhất các hoạt động đối ngoại”. Đại hội XIII tiếp tục nhấn mạnh “tăng cường cơ chế phối hợp chặt chẽ giữa các kênh và các cơ quan đối ngoại, đẩy mạnh, nâng cao hiệu quả công tác đối ngoại và hội nhập quốc tế”. Tại Hội nghị Đối ngoại toàn quốc (tháng 12/2021), Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã đưa cơ chế, quy trình vào một trong các vấn đề cần làm để triển khai thực hiện các nhiệm vụ, giải pháp được đề ra, “đồng thời, tiếp tục rà soát, đổi mới hệ thống tổ chức và quản lý, sắp xếp, kiện toàn, nâng cao trình độ, năng lực tổ chức bộ máy của Ban Đối ngoại Trung ương, Bộ Ngoại giao, Bộ Công Thương và các bộ, ngành, địa phương, nhất là các cơ quan, đơn vị có chức năng làm công tác đối ngoại, từ các cơ quan đại diện của ta ở nước ngoài đến các đơn vị trong nước, hướng tới tổ chức tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả theo đúng tinh thần Nghị quyết Hội nghị Trung

ương 6 khóa XII về vấn đề này.”⁵ *Về công tác cán bộ*, Đảng luôn đặc biệt coi trọng công tác cán bộ với chủ trương xuyên suốt các kỳ đại hội là chăm lo đào tạo, rèn luyện đội ngũ cán bộ, trong đó có cán bộ đối ngoại. Trước đòi hỏi của tình hình và nhiệm vụ mới, đào tạo cán bộ ngoại giao về trình độ, năng lực lẫn bản lĩnh chính trị ngày càng quan trọng. Đại hội XIII của Đảng đề ra nhiệm vụ “nâng cao bản lĩnh, phẩm chất, năng lực, phong cách chuyên nghiệp, đổi mới sáng tạo của đội ngũ cán bộ làm công tác đối ngoại và hội nhập quốc tế.”

Từ cơ sở lý luận và các chủ trương nêu trên của Đảng, có thể hiểu *tính toàn diện* của nền ngoại giao Việt Nam thể hiện ở *chức năng* bao gồm tạo lập và giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, huy động các nguồn lực bên ngoài để phát triển đất nước, nâng cao vị thế và uy tín của đất nước; ở *chủ thể thực hiện* bao gồm cả hệ thống chính trị, các tổ chức xã hội, doanh nghiệp và nhân dân; trên *tất cả các lĩnh vực* chính trị, quốc phòng, an ninh, kinh tế - xã hội; *đối tượng phục vụ* bao gồm lợi ích quốc gia- dân tộc, bảo vệ Đảng, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ Tổ quốc, lợi ích chính đáng của Nhà nước, doanh nghiệp và người dân, v.v..; trên *tất cả các kênh và trụ cột đối ngoại* bao gồm đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại nhân dân; với *tất cả đối tác, địa bàn, khu vực*, trọng tâm là đẩy mạnh và làm sâu sắc hơn quan hệ với các nước láng giềng, đối tác chiến lược, đối tác toàn diện, đối tác quan trọng và bạn bè truyền thống, chủ động tham gia và phát huy vai trò tại các cơ chế đa phương quan trọng có tầm chiến lược.

Tính hiện đại thể hiện ở tính chất nền ngoại giao Việt Nam là sự kết hợp hài hòa giữa truyền thống, bản sắc ngoại giao của dân tộc, tư tưởng ngoại giao Hồ Chí Minh, đường lối đối ngoại của Đảng qua các

⁵ Nguyễn Phú Trọng, *Xây dựng và phát triển nền đối ngoại, ngoại giao Việt Nam toàn diện, hiện đại, mang đậm bản sắc “cây tre Việt Nam”* (Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2023), 171.

thời kỳ và tinh hoa ngoại giao thời đại; ở vận hành nền ngoại giao trong khuôn khổ thể chế ngày càng hoàn thiện, gắn kết chặt chẽ, nhuần nhuyễn giữa đối ngoại đảng, ngoại giao nhà nước và đối ngoại nhân dân; ở tổ chức bộ máy tinh gọn, hiệu quả với phương thức hoạt động khoa học, chuẩn hóa và số hóa, có năng lực đổi mới, sáng tạo và chủ động thích ứng với chuyển biến của tình hình.⁶ Nội hàm “hiện đại” còn hàm ý về một nền ngoại giao được trang bị phương thức, công nghệ và tư duy quản trị tiên tiến, cập nhật những tiến bộ của thời đại. Điều này bao gồm việc ứng dụng mạnh mẽ khoa học công nghệ (đặc biệt là công nghệ số, trí tuệ nhân tạo) vào hoạt động ngoại giao.

Tính toàn diện, hiện đại của nền ngoại giao còn thể hiện ở tính toàn diện, hiện đại của đội ngũ cán bộ ngoại giao. Đó là, cán bộ ngoại giao toàn diện về phẩm chất chính trị, bản lĩnh, uy tín, năng lực và trình độ nghiệp vụ; hiện đại về tư duy, phong cách, ứng xử, phương pháp và lề lối làm việc.

Sau Đại hội XIII của Đảng, các nghị quyết, kết luận, chỉ thị của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về đối ngoại đã cụ thể hóa nội hàm “toàn diện, hiện đại”. Bộ Ngoại giao đã trình các cấp có thẩm quyền phê duyệt ban hành “Chiến lược xây dựng và phát triển ngành Ngoại giao đến năm 2030, tầm nhìn 2045”, với mục tiêu xây dựng ngành ngoại giao “trong sạch, vững mạnh, toàn diện, hiện đại”, qua đó đóng góp vào việc xây dựng nền ngoại giao toàn diện, hiện đại trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Chiến lược này với mục tiêu tập trung đề ra các nhiệm vụ cụ thể nhằm hiện thực hóa tầm nhìn của Đảng Cộng sản Việt Nam đến 2045 - thời điểm Việt Nam phấn đấu trở thành nước phát triển. Một số định hướng

⁶ Bùi Thanh Sơn, “Đại hội XIII của Đảng tiếp tục bổ sung, phát triển và hoàn thiện đường lối đối ngoại thời kỳ Đổi mới,” *Tap chí Cộng sản điện tử*, 10/12/2021, https://www.tapchicongsan.org.vn/web/guest/media-story/-/asset_publisher/V8hhp4dK31Gf/content/dai-hoi-xiii-cua-dang-tiep-tuc-bo-sung-phat-trien-va-hoan-thien-duong-loi-doi-ngoai-thoi-ky-doi-moi.

lớn có thể kể đến như: hiện đại hóa tổ chức bộ máy đối ngoại; phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao; ứng dụng công nghệ 4.0 trong quản lý và hoạt động ngoại giao; nâng cao hiệu quả phối hợp giữa ba trụ cột đối ngoại (Đảng, Nhà nước, nhân dân) để tạo sức mạnh tổng hợp trên mặt trận đối ngoại; phát huy vai trò tiên phong của đối ngoại trong bảo vệ lợi ích quốc gia - dân tộc.

Thực trạng xây dựng ngành ngoại giao toàn diện, hiện đại

Bám sát đường lối đối ngoại và chủ trương xây dựng nền ngoại giao toàn diện, hiện đại của Đại hội XIII, dưới sự lãnh đạo của Ban Chấp hành Trung ương, mà trực tiếp và thường xuyên là Bộ Chính trị, Ban Bí thư và các đồng chí lãnh đạo chủ chốt, công tác của ngành Ngoại giao đã đạt kết quả toàn diện, đóng góp nổi bật vào thành tựu chung của đất nước. *Về tổ chức thực hiện*, ngành Ngoại giao đã cụ thể hóa, triển khai đường lối đối ngoại bằng 17 nghị quyết, kết luận, chỉ thị của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về đối ngoại. Ngoại giao đã phát huy vai trò tiên phong trong việc củng cố vững chắc hơn cục diện đối ngoại ổn định, rộng mở và thuận lợi cho phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc trong bối cảnh thế giới biến động lớn, sâu sắc và rất phức tạp. Từ năm 2021 đến nay, Việt Nam đã nâng cấp, nâng tầm quan hệ với 21 đối tác quan trọng và bạn bè truyền thống, trong đó 11 đối tác chiến lược toàn diện, 6 đối tác chiến lược và 4 đối tác toàn diện và tới đây, sẽ tiếp tục nâng cấp, nâng tầm quan hệ với một số đối tác.

Ngoại giao đã đạt được các bước tiến mới trong việc bảo vệ vững chắc chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ; tham mưu xử lý đúng đắn, kịp thời nhiều vấn đề phức tạp về biên giới trên bộ, trên biển. Việt Nam đã đảm nhiệm thành công các trọng trách tại các diễn đàn đa phương, đóng góp vào việc định hình các quy tắc, luật chơi như Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc 2020-2021, Ủy viên Hội đồng Nhân

quyền Liên hợp quốc 2023-2025, thành viên trong các Ủy ban của UNESCO, mở ký Công ước của Liên hợp quốc về phòng chống tội phạm mạng. Ngoại giao kinh tế trong nhiệm kỳ qua đã đóng góp rất quan trọng vào phục hồi và phát triển kinh tế - xã hội, nổi bật là ngoại giao vắc-xin và các bước đột phá vào các lĩnh vực mới khoa học, công nghệ, chuyển đổi số. Các lĩnh vực ngoại giao văn hóa, thông tin đối ngoại, công tác người Việt Nam ở nước ngoài và bảo hộ công dân không chỉ phát huy “sức mạnh mềm” của đất nước mà còn góp phần gắn kết, củng cố đại đoàn kết dân tộc.

Về xây dựng đội ngũ cán bộ ngoại giao chuyên nghiệp, toàn diện, hiện đại: Nguồn nhân lực được coi là yếu tố quyết định thành bại của sự nghiệp xây dựng nền ngoại giao toàn diện, hiện đại. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói: “Muôn việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”⁷ - cán bộ là cái gốc của mọi công việc. Nhận thức rõ điều đó, Đảng và Nhà nước luôn chú trọng xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác đối ngoại có đủ phẩm chất, năng lực để gánh vác trọng trách trong giai đoạn hội nhập quốc tế sâu rộng.

Để xây dựng đội ngũ “cán bộ ngoại giao chuyên nghiệp, toàn diện, hiện đại” như chủ trương Đại hội XIII đề ra, mỗi cán bộ ngoại giao cần đáp ứng các tiêu chí chủ chốt sau: (i) Bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Tổ quốc và lý tưởng của Đảng, kiên định đường lối đối ngoại độc lập tự chủ; (ii) Có tư duy chiến lược, tầm nhìn rộng, khả năng phân tích, dự báo tình hình thế giới, khu vực; hiểu rõ lợi ích cốt lõi của quốc gia và đề xuất sách lược tối ưu; (iii) Kỹ năng số và ngoại ngữ. Trong kỷ nguyên số, kỹ năng công nghệ thông tin gần như bắt buộc đối với người làm ngoại giao. Cán bộ cần thành thạo sử dụng các công cụ số

⁷ Nguyễn Phú Trọng, “Tiếp tục đổi mới, xây dựng và phát triển nền đối ngoại, ngoại giao Việt Nam hiện đại, vững mạnh toàn diện, mang đậm bản sắc ‘cây tre Việt Nam’,” *Tạp chí Cộng sản*, 19/12/2023.

(máy tính, internet, mạng xã hội, phân tích dữ liệu) phục vụ cho công việc; vận dụng Ngoại giao số (digital diplomacy) để quảng bá hình ảnh đất nước; không ngừng nâng cao trình độ ngoại ngữ để hội nhập quốc tế, tiếp cận tri thức nhân loại và đàm phán hiệu quả; (iv) Năng lực liên ngành. Ngoại giao toàn diện đồng nghĩa với việc xử lý các vấn đề đa lĩnh vực (chính trị, kinh tế, văn hóa, môi trường, an ninh...). Cán bộ ngoại giao hiện đại phải có kiến thức liên ngành vững vàng, hiểu biết ít nhất căn bản về kinh tế quốc tế, thương mại, đầu tư, khoa học công nghệ, y tế toàn cầu... ngoài chuyên môn quan hệ quốc tế. Chỉ khi đó, cán bộ mới có thể phối hợp hiệu quả với các bộ, ngành khác và tham mưu chính sách ngoại giao gắn liền với phát triển đất nước. (v) Khả năng hội nhập quốc tế. Đây là tiêu chí tổng hợp về kỹ năng giao tiếp, thích ứng văn hóa và làm việc đa phương. Cán bộ ngoại giao hiện đại cần tư duy mở, chủ động hội nhập, sẵn sàng làm việc trong môi trường đa văn hóa, có kỹ năng giao tiếp xuất sắc, phong thái tự tin, hiểu biết phép tắc ngoại giao quốc tế.⁸

Tuy nhiên, so với yêu cầu “toàn diện, hiện đại” Đảng đề ra, đội ngũ cán bộ ngoại giao hiện nay vẫn còn một số hạn chế. Trình độ giữa các cán bộ không đồng đều, chưa toàn diện; đội ngũ chuyên gia sâu còn mỏng, thiếu chuyên gia trong một số lĩnh vực. Một bộ phận cán bộ chưa kịp thích ứng với yêu cầu mới, còn thiếu kiến thức, kỹ năng cần thiết, đặc biệt về kỹ năng số, ngoại giao công chúng và truyền thông hiện đại, công nghệ thông tin, đặc biệt là ứng dụng AI vào công việc. Điều này dẫn đến hiệu quả công tác của những cán bộ đó chưa cao, chưa bắt nhịp được với xu hướng ngoại giao số, ngoại giao đa phương kiểu mới. Bên cạnh đó, kỹ năng quản lý, tư duy chiến lược của một số cán bộ lãnh đạo, quản lý còn hạn chế. Chế độ đãi ngộ đối với cán bộ ngoại giao còn bất

⁸ Vụ Tổ chức Cán bộ, “Đánh giá thực trạng tổ chức, bộ máy, đội ngũ cán bộ ngoại giao và những vấn đề đặt ra về xây dựng tổ chức bộ máy tinh gọn, hiệu quả, hiệu lực và đội ngũ cán bộ toàn diện, chuyên nghiệp” (tham luận tại Hội thảo “Đánh giá thực trạng ngành Ngoại giao,” Hà Nội, 23/5/2025).

cập. Một bộ phận cán bộ ngoại giao vẫn còn “tư duy nhiệm kỳ”, thiếu tích lũy kiến thức hệ thống, thiếu động lực rèn luyện trở thành chuyên gia. Về khách quan, cán bộ ngoại giao làm việc trong môi trường đa văn hóa, áp lực cao; khối lượng công việc hàng ngày lớn, xử lý nhiều vấn đề phức tạp nảy sinh do tình hình quốc tế biến động nhanh, khó lường.

Tóm lại, đội ngũ cán bộ ngoại giao Việt Nam tuy đã có những ưu điểm nổi bật về trung thành, bản lĩnh chính trị vững và ngày càng chuyên nghiệp, nhưng vẫn cần cải thiện nhiều mặt về trình độ chuyên môn, kỹ năng hiện đại, kiến thức liên ngành cũng như chế độ, môi trường làm việc để đáp ứng tốt hơn yêu cầu của nền ngoại giao toàn diện, hiện đại.

Về tổ chức bộ máy, việc sáp nhập Đảng ủy Ngoại nước, hợp nhất Ban Đối ngoại Trung ương và tiếp nhận một phần nhiệm vụ của Ủy ban Đối ngoại của Quốc hội là một dấu mốc lịch sử đối với ngành Ngoại giao. Đến nay, việc sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của Bộ Ngoại giao đã đạt được thắng lợi kép: vừa hoàn thành mục tiêu tinh gọn, vừa bảo đảm nâng cao hiệu quả, hiệu lực hoạt động. Ngành Ngoại giao đứng trước cơ hội phát huy cao độ sức mạnh tổng hợp cũng như những thế mạnh đặc thù của một Đảng bộ phụ trách 12.000 đảng viên, 627 tổ chức đảng trực thuộc trong và ngoài nước; thống nhất quản lý nhà nước trên cả 3 trụ cột “đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước, đối ngoại nhân dân” để sẵn sàng đảm đương tốt vị trí “trọng yếu, thường xuyên” và vai trò tiên phong và mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó.

Về công tác xây dựng Đảng: Công tác xây dựng Đảng trong ngành Ngoại giao và đặc biệt công tác đảng ngoài nước có vị trí hết sức quan trọng, là nhân tố bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trên mặt trận đối ngoại. Những năm qua, công tác này đã đạt được những kết quả đáng ghi nhận, song cũng còn không ít khó khăn, thách thức cần khắc phục trong tiến

trình hiện đại hóa bộ máy tổ chức, quản lý đảng viên và nâng cao hiệu quả tổ chức đảng ở nước ngoài.⁹

Thời gian qua, toàn ngành Ngoại giao đã triển khai đồng bộ cả nhiệm vụ chính trị đối ngoại và nhiệm vụ xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh. Đảng ủy Bộ Ngoại giao luôn coi trọng chỉ đạo các cấp ủy đảng trong và ngoài nước quán triệt đầy đủ các nghị quyết, kết luận của Trung ương, của Đảng ủy Bộ; đẩy mạnh học tập tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh gắn với thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, đẩy mạnh học tập lý luận chính trị. Nhờ đó, nhận thức chính trị tư tưởng, trình độ lý luận của cán bộ, đảng viên ngành ngoại giao được giữ vững, kiên định trước những biến động phức tạp của tình hình thế giới. Công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng cũng được Đảng ủy Bộ chú trọng, đấu tranh kịp thời với các luận điệu sai trái, thù địch. Công tác kiểm tra, giám sát trong Đảng bộ Bộ được tăng cường, góp phần giữ nghiêm kỷ luật Đảng.

Những năm qua, cùng với sự phát triển mạnh mẽ của các hoạt động đối ngoại, như ngoại giao nhà nước, ngoại giao nhân dân, ngoại giao song phương, ngoại giao đa phương; các hoạt động đầu tư, thương mại... khiến cho số lượt cán bộ, đảng viên ra ngoài nước ngày càng tăng, trải rộng khắp các châu lục. Mỗi năm có hàng nghìn lượt ra ngoài nước với mục đích công tác, học tập, chuyên gia, lao động, làm ăn, sinh sống... Số đảng viên ra ngoài nước ngắn hạn theo chương trình công tác, học tập theo các đề án của các bộ, ngành và số đảng viên đi du lịch, thăm thân tiếp tục tăng lên đáng kể. Nhìn chung, đa số đảng viên ngoài nước giữ vững phẩm chất, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, đóng góp thiết thực vào việc thúc đẩy quan hệ giữa Việt Nam với các nước và tổ chức quốc

---

⁹ Văn phòng Đảng ủy - Đoàn thể, “Đánh giá thực trạng công tác xây dựng Đảng trong Đảng bộ Bộ Ngoại giao và những vấn đề đặt ra trong thời gian tới” (tham luận tại Hội thảo “Đánh giá thực trạng ngành ngoại giao,” Hà Nội, 23/5/2025).

tế. Các đảng viên cũng phát huy vai trò cầu nối vận động quần chúng, giữ gìn đoàn kết trong cộng đồng, đấu tranh chống lại những biểu hiện suy thoái, luận điệu sai trái, qua đó góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng ở địa bàn ngoài nước

Tuy nhiên, đặc thù môi trường ngoài nước đặt ra nhiều khó khăn, thách thức cho công tác xây dựng Đảng. Trước hết, số lượng đảng viên đi ra nước ngoài ngày càng lớn, địa bàn hoạt động trải rộng nhiều quốc gia, vùng lãnh thổ, dẫn đến biến động nhân sự thường xuyên và phân tán lực lượng. Việc phối hợp giữa các cơ quan trong nước trong quản lý đảng viên ngoài nước có lúc chưa chặt chẽ, thông tin hai chiều chưa kịp thời. Một vấn đề tồn tại nữa là thiếu sự liên kết giữa đảng viên ở nước ngoài với các tổ chức đảng. Trong khi đó, tác động nhiều chiều của môi trường bên ngoài đối với đảng viên ngoài nước ngày càng phức tạp, dễ bị ảnh hưởng tư tưởng nếu thiếu bản lĩnh; các thế lực thù địch cũng tìm cách móc nối, lôi kéo, mua chuộc cán bộ đảng viên. Những yếu tố này nếu không được khắc phục, xử lý đúng đắn, kịp thời sẽ ảnh hưởng xấu đến uy tín của các tổ chức đảng và đảng viên ở nước ngoài.

Một số giải pháp phát triển ngành Ngoại giao theo hướng toàn diện, hiện đại

Thế giới đang đứng trước những bước ngoặt mang tính thời đại. Mỗi khúc quanh của lịch sử có thể trở thành cơ hội hay thách thức cho các nước tùy thuộc vào sự chuẩn bị, sẵn sàng của mỗi quốc gia. Tổng kết 80 năm ngành ngoại giao Việt Nam, Phó Thủ tướng Bùi Thanh Sơn nhấn mạnh “ngoại giao Việt Nam trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc - mang theo sứ mệnh nặng nề, đó là phải tiếp tục phát huy vai trò tiên phong trong duy trì môi trường hòa bình, ổn định, thu hút các nguồn lực và điều kiện thuận lợi bên ngoài đóng góp đắc lực vào việc thực hiện các mục tiêu chiến lược của đất nước, đặc biệt là các mục

tiêu phát triển 2030 và 2045 mà Đại hội Đảng lần thứ XIII đã đề ra, phát huy cao độ hơn nữa sức mạnh tổng hợp của đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại Nhân dân để đảm đương tốt vai trò tiên phong và nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó.”¹⁰

Kế thừa và phát huy truyền thống vẻ vang là không ngừng đổi mới, sáng tạo để thích ứng với kỷ nguyên mới. Để xây dựng ngành Ngoại giao toàn diện, hiện đại, tiếp tục là lực lượng tiên phong, nòng cốt trong việc tạo lập và gìn giữ môi trường hòa bình, ổn định, kết nối hợp tác, khơi mở và thu hút nguồn lực phát triển, không ngừng nâng cao vị thế đất nước như lời của Tổng Bí thư Tô Lâm,¹¹ bài viết đề xuất một số kiến nghị, tập trung vào công tác xây dựng ngành Ngoại giao.

Một là, triển khai toàn diện, đồng bộ, sáng tạo và hiệu quả hoạt động đối ngoại trong giai đoạn phát triển mới của đất nước. Tăng cường sự phối hợp chặt chẽ, nhịp nhàng giữa các trụ cột đối ngoại, bao gồm đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại nhân dân, giữa các mối quan hệ với các đối tác, các lĩnh vực, nhất là đối ngoại quốc phòng, an ninh, giữa song phương và đa phương... Không ngừng đổi mới, sáng tạo, nỗ lực tìm hướng đi, cách làm mới với “tinh thần chủ động tiến công, dám vượt ra khỏi những tư duy, những lĩnh vực quen thuộc để có suy

¹⁰ Bùi Thanh Sơn, “Toàn văn phát biểu khai mạc của Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao Bùi Thanh Sơn tại Hội thảo ‘Ngoại giao thời đại Hồ Chí Minh: 80 năm tận tụy phụng sự quốc gia, dân tộc’,” *Báo Chính phủ*, 28/7/2025, <https://baochinhphu.vn/phat-bieu-khai-mac-cua-pho-thu-tuong-bo-truong-ngoai-giao-bui-thanh-son-tai-hoi-thao-ngoai-giao-thoi-dai-ho-chi-minh-102250728162638844.htm>.

¹¹ Tô Lâm, “Toàn văn phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Lễ kỷ niệm 80 năm thành lập ngành Ngoại giao,” *Cổng Thông tin điện tử Chính phủ*, 25/8/2025, <https://scov.gov.vn/thoi-su/80-nam-ngoai-giao-viet-nam/toan-van-phat-bieu-cua-tong-bi-thu-to-lam-tai-le-ky-niem-80-nam-thanh-lap-nganh-ngoai-giao.html>.

nghĩ và hành động vượt tầm quốc gia, đạt tới tầm khu vực và quốc tế”¹². Tiếp tục mở rộng và đưa các mối quan hệ đối ngoại đi vào chiều sâu, thực chất, thiết thực, trước hết là với các nước láng giềng, các đối tác quan trọng và bạn bè truyền thống, tạo thế đan xen lợi ích và tăng cường tin cậy chính trị; tranh thủ tối đa các khuôn khổ quan hệ đã được nâng cấp, nâng tầm để huy động các nguồn lực bên ngoài cho phát triển nhanh, bền vững đất nước.

Hai là, tiếp tục phát huy mạnh mẽ vai trò tiên phong trong việc củng cố vững chắc môi trường hòa bình, ổn định, bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa. Ngoại giao phải nhạy bén dự báo tình hình, nhận diện thời cơ và thách thức, phát hiện các vấn đề mới, tham mưu chiến lược, thúc đẩy đổi mới tư duy, tìm hướng đi thuận lợi cho đất nước. Muốn vậy, cần tăng cường công tác nghiên cứu, dự báo, tham mưu chiến lược về đối ngoại, “biết mình”, “biết người”, “biết thời”, “biết thế” để ngăn ngừa, hóa giải và đẩy lùi nguy cơ, thách thức, đồng thời tranh thủ tối đa thời cơ, thuận lợi để đất nước vươn lên trong một thế giới đầy biến động phức tạp và khó lường.

Ba là, đẩy mạnh hiện đại hóa nguồn nhân lực ngoại giao và tổ chức bộ máy. Cần có cơ chế chính sách đủ mạnh thu hút. “giữ chân” nhân tài và xây dựng đội ngũ cán bộ ngoại giao toàn diện, hiện đại, đặc biệt là các chuyên gia về các đối tác, lĩnh vực quan trọng như luật pháp quốc tế, kinh tế quốc tế, biên giới lãnh thổ, v.v... Trong kỷ nguyên mới, cán bộ đối ngoại phải là những người tiên phong dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, dám hành động vì lợi ích quốc gia - dân tộc. Cần nghiên cứu, xây dựng khung tiêu chí về phẩm chất, năng lực, kỹ năng đối với cán bộ ngoại giao; đánh

¹² Nguyễn Phú Trọng, “Phát biểu của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tại Hội nghị Ngoại giao lần thứ 30” (phát biểu tại Hội nghị Ngoại giao lần thứ 30, 8/2018).

giá năng lực thực chất, minh bạch, công khai; sử dụng cán bộ gắn liền với chiến lược đối ngoại và phát triển ngành Ngoại giao, v.v ...

Cần đổi mới toàn diện, căn bản công tác đào tạo, bồi dưỡng. Xây dựng các bộ khung đào tạo, bồi dưỡng được chuẩn hóa trên cơ sở đánh giá kỹ lưỡng, tổng thể năng lực, trình độ cán bộ và yêu cầu nhiệm vụ trong từng giai đoạn; “đặc định hóa” nội dung đào tạo, bồi dưỡng cho từng nhóm cán bộ, nhất là cán bộ cấp chiến lược, cán bộ lãnh đạo, quản lý và cán bộ chuyên gia. Cần tăng cường hơn bồi dưỡng kỹ năng số và các kỹ năng cần thiết đối với một nhà ngoại giao toàn diện, hiện đại và chuyên nghiệp.

Bốn là, đẩy mạnh chuyển đổi số và hiện đại hóa cơ sở vật chất. Cần quyết tâm đẩy mạnh chuyển đổi số mọi mặt công tác, có kế hoạch cụ thể về xây dựng một nền ngoại giao Việt Nam số thông minh, hiện đại, qua đó thay đổi căn bản phương thức vận hành, tạo sự linh hoạt, hiệu quả trong tham mưu và triển khai đối ngoại. Các hệ thống quản lý, cơ sở dữ liệu đối ngoại sẽ được số hóa, có tính bảo mật cao, kết nối đồng bộ với hệ thống mạng chung của Đảng và Nhà nước. Đào tạo kỹ năng số cho đội ngũ cán bộ ngoại giao để phục vụ công tác. Bên cạnh đó, cần tăng cường hợp tác quốc tế, trao đổi kinh nghiệm với các nước như Xing-po, Nhật Bản là những nước đi đầu về xây dựng công vụ hiệu quả để tổ chức khóa tập huấn về cải cách hành chính, ứng dụng AI...

Về hiện đại hóa kết cấu hạ tầng, cần sớm có quy hoạch tổng thể về cơ sở vật chất và hạ tầng các cơ quan đại diện Việt Nam ở nước ngoài. Trên cơ sở đó, có lộ trình đầu tư xây dựng, hiện đại hóa hoặc mua mới trụ sở các cơ quan đại diện tương xứng thế và lực mới của đất nước.

Năm là, luôn coi trọng xây dựng, hoàn thiện thể chế, chính sách và pháp luật cho đối ngoại và ngoại giao. Một nền ngoại giao hiện đại phải được vận hành và hoạt động trong một khuôn khổ thể chế hiện đại. Trước mắt, cần sớm rà soát, tổng kết thực tiễn để hoàn thiện các luật cơ

bản của ngoại giao như Luật Cơ quan đại diện, Luật đàm phán, ký kết các điều ước quốc tế, xây dựng và ban hành Luật hàm cấp ngoại giao cũng như các cơ chế, chính sách đặc thù của đối ngoại và hội nhập quốc tế.

Điều cuối cùng rất quan trọng là luôn bảo đảm sự lãnh đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng đối với đối ngoại và ngành ngoại giao. Không ngừng xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong sạch, vững mạnh trong ngành ngoại giao. Cần hết sức chăm lo triển khai đồng bộ xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, tổ chức và cán bộ. Cần tăng cường giáo dục, bồi dưỡng lý luận, bản lĩnh chính trị cho cán bộ, đảng viên đối ngoại. Từng cán bộ, đảng viên, nhất là các cấp ủy, cán bộ lãnh đạo, quản lý, phải gương mẫu, đi đầu, không ngừng rèn luyện vững vàng về chính trị, tư tưởng, tuyệt đối trung thành với Đảng, lợi ích quốc gia - dân tộc, không để “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” bởi phía sau những “chiến sỹ tiền phương” trên mặt trận đối ngoại là Đảng, là Tổ quốc, là Nhân dân. Kiện toàn tổ chức đảng và nâng cao chất lượng sinh hoạt đảng ở ngoài nước. Thực hiện nghiêm túc các quy định, chương trình kiểm tra, giám sát, bảo vệ bí mật nhà nước và bảo vệ chính trị nội bộ. Tăng cường vai trò của cơ quan kiểm tra các cấp trong Đảng bộ trong việc kiểm tra, giám sát các tổ chức đảng thực hiện các nghị quyết, kết luận và chủ trương quan trọng của Đảng

Kết luận

Xây dựng nền ngoại giao Việt Nam toàn diện, hiện đại vừa là yêu cầu khách quan, vừa là nhiệm vụ chiến lược Đảng và Nhà nước đã đề ra. Ngoại giao toàn diện, hiện đại đòi hỏi sự đổi mới mạnh mẽ tư duy, tổ chức và con người. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số, ngành Ngoại giao cần mở rộng phạm vi hoạt động, ứng dụng mạnh mẽ khoa học công nghệ và phương thức quản trị tiên tiến.

Chặng đường phía trước chắc chắn có nhiều khó khăn, thách thức, nhưng tiền đề của đất nước và ngành ngoại giao rất xán lạn đang mở ra. Với quyết tâm và nỗ lực đồng tâm, đồng sức, đồng lòng, ngành Ngoại giao sẽ thực hiện thắng lợi chủ trương xây dựng nền ngoại giao Việt Nam toàn diện, hiện đại, đóng góp quan trọng vào sự phát triển bứt phá của đất nước trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Nguyên Long. “Phát huy hệ giá trị con người Việt Nam, hoàn thiện chuẩn mực đội ngũ cán bộ ngành ngoại giao trong thời kỳ mới.” *Tạp chí Cộng sản*, 30/12/2024.
2. Bùi Thanh Sơn. “Toàn văn phát biểu khai mạc của Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao Bùi Thanh Sơn tại Hội thảo ‘Ngoại giao thời đại Hồ Chí Minh: 80 năm tận tụy phụng sự quốc gia, dân tộc’.” *Báo Chính phủ*, 28/7/2025. <https://baochinhphu.vn/phan-bieu-khai-mac-cua-pho-thu-tuong-bo-truong-ngoai-giao-bui-thanh-son-tai-hoi-thao-ngoai-giao-thoi-dai-ho-chi-minh-102250728162638844.htm>.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1 và 2*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2021.
4. Nguyễn Đắc Thành. “Nâng cao chất lượng quản lý đảng viên ở ngoài nước trong giai đoạn mới: Thực trạng và giải pháp.” *Tạp chí Cộng sản*, 25/10/2024.
5. Nguyễn Phú Trọng. “Tiếp tục đổi mới, xây dựng và phát triển nền đối ngoại, ngoại giao Việt Nam hiện đại, vững mạnh toàn

- diện, mang đậm bản sắc “cây tre Việt Nam.” *Tạp chí Cộng sản*, 19/12/2023.
6. Phạm Bình Minh. “Hướng tới nền ngoại giao toàn diện, hiện đại và những kỳ vọng đổi mới với cán bộ ngoại giao tương lai.” *Báo Chính phủ*, 14/2/2021. <https://baochinhphu.vn/huong-toi-nen-ngoai-giao-toan-dien-hien-dai-va-nhung-ky-vong-doi-moi-voi-can-bo-ngoai-giao-tuong-lai-102287731.htm>.
  7. Phạm Minh Chính. “Thủ tướng: Xây dựng ngành ngoại giao toàn diện, hiện đại, chuyên nghiệp, hiệu quả” (Phát biểu của Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính tại cuộc họp của Thường trực Chính phủ về xây dựng Nghị quyết của Chính phủ về kế hoạch hành động xây dựng và phát triển ngành ngoại giao tới năm 2030 và tầm nhìn 2045). *Báo Chính phủ*, 13/5/2025. <https://baochinhphu.vn/thu-tuong-xay-dung-nganh-ngoai-giao-toan-dien-hien-dai-chuyen-nghiep-hieu-qua-102250513190919018.htm>.
  8. Tô Lâm. “Toàn văn phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Lễ kỷ niệm 80 năm thành lập ngành Ngoại giao.” *Cổng Thông tin điện tử Chính phủ*, 25/8/2025.
  9. Tô Lâm. “Tổng Bí thư Tô Lâm: ‘Đây là thời cơ vàng để sắp xếp, tinh gọn bộ máy’.” *Báo Chính phủ*, ngày 13/2/2025. <https://baochinhphu.vn/tong-bi-thu-to-lam-day-la-thoi-co-vang-de-sap-xep-tinh-gon-bo-may-102250213164125207.htm>.
  10. Văn phòng Bộ Ngoại giao. Đề tài khoa học cấp Bộ: “*Xu thế ngoại giao hiện đại và việc triển khai hiện đại hóa ngành ngoại giao Việt Nam*”. Hà Nội, 2020.
  11. Văn phòng Đảng ủy - Đoàn thể. “Đánh giá thực trạng công tác xây dựng Đảng trong Đảng bộ Bộ Ngoại giao và những vấn đề đặt ra trong thời gian tới.” Tham luận tại Hội thảo “Đánh giá thực trạng ngành ngoại giao.” Hà Nội, 23/5/2025.
  12. Vụ Chính sách Đối ngoại. “Các vấn đề đặt ra với ngành ngoại giao trong bối cảnh mới của tình hình quốc tế và trong nước.” Tham luận tại Hội thảo “Đánh giá thực trạng ngành ngoại giao.” Hà Nội, 23/5/2025.
  13. Vũ Dương Huân. “Xây dựng nền ngoại giao Việt Nam toàn diện, hiện đại theo tinh thần Đại hội XIII của Đảng.” *Tạp chí Cộng sản*, 31/5/2023.
  14. Vụ Tổ chức Cán bộ. “Đánh giá thực trạng tổ chức, bộ máy, đội ngũ cán bộ ngoại giao và những vấn đề đặt ra về xây dựng tổ chức bộ máy tinh gọn, hiệu quả, hiệu lực và đội ngũ cán bộ toàn diện, chuyên nghiệp.” Tham luận tại Hội thảo “Đánh giá thực trạng ngành ngoại giao.” Hà Nội, 23/5/2025.